256989 ـ احرام از میقات از واجبات حج است

سوال

پدر و مادرم را برای یک سفر خانوادگی به نیت حج به عربستان آوردم. آنها در ماه شوال از خرطوم به مدینه‌ی منوره آمدند و آنجا ماندند و در آغاز ماه ذوالقعده بدون احرام وارد مکه شدند و همانجا ماندند تا آنکه من از دمام به مکه آمدم. من هم بدون احرام وارد مکه شدم و همراه آنان سه روز در مکه بودم تا آنکه روز هفتم ذی الحجه از مکه به حرم رفتیم و از آنجا احرام کردیم و نیت حج مفرده نمودیم و طواف قدوم را انجام داده و سعی حج را به جای آوردیم و روز هشتم ذی الحجه به منی رفتیم و تا ساعت یک بامداد آنجا ماندیم و سپس به عرفات رفتیم و ساعت سه صبح به آنجا رسیدیم. پاهای پدرم ناتوان است و ایشان را از طریق ویلچر حرکت می دهیم. سپس بعد از مغرب از عرفات بیرون آمدیم و ساعت ۹ شب به مسجد مزدلفه رسیدیم و ساعت ۲ صبح از مزدلفه به مِنی حرکت کردیم و نماز صبح را در منی به جای آوردیم و جمره‌ی عقبه را ساعت ۶ صبح انجام دادیم و پس از آن پدر و مادر قیمت هَدی (قربانی) را پرداخت کردند و من نیز همین کار را کردم و سپس حَلق را انجام دادیم و از احرام بیرون آمدیم. در روز دوم جمرات سه‌گانه را ساعت ۱۰ صبح انجام دادیم و برای طواف افاضه به مکه رفتیم. اما در روز سوم از ساعت ۲ صبح از منی به راه افتادیم و به اعتبار اینکه متعجل هستیم جمرات را انجام دادیم و سپس به مکه رفتیم و طواف وداع را ادا کردیم و سپس به جده رفتیم و روز بعد از جده به دمام حرکت کردیم. آیا من و پدر و مادرم هیچ‌یک از مناسک را ترک نکرده یا ناقص انجام نداده‌ایم؟ و اگر اینطور است چه کاری بر ما واجب است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

از آنجایی که پدر و مادر شما از خرطوم به نیت حج بیرون آمده‌اند و سپس با همین نیت از مدینه به مکه آمده‌اند، واجب این بود که از میقات مدینه احرام می‌کردند و احرام از مکه برایشان جایز نبوده.

بنابراین هر یک آنها باید یک قربانی بدهد که در حرم ذبح شود و برای فقرای آنجا تقسیم شود.

شما نیز از دمام به نیت حج آمده‌اید اما از میقات احرام نکرده‌اید. بنابراین شما نیز باید مانند آنها قربانی دهید.

جمهور فقها بر این هستند که رمی جمرات پیش از زوال (یعنی پیش از ظهر) درست نیست زیرا ثابت شده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ پس از زوال رمی کرده‌اند و فرموده‌اند: مناسک خود را از من بگیرید به روایت مسلم (۱۲۹۷).

و از آنجایی که شما پیش از زوال رمی کرده‌اید هر یک شما باید برای رمی جمرات پیش از وقت مشروعش قربانی دهید.

شیخ ابن باز ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

«رجم پیش از زوال در غیر روز عید صحیح نیست، اما در روز عید اشکالی ندارد. اما رجم در ایام تشریق اگر پیش از زوال باشد صحیح نیست زیرا خلاف شرع است و پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ پس از زوال رمی کرده‌اند و همچنین فرموده‌اند: مناسک خود را از من فرا گیرید و همینطور اصحاب ایشان پس از زوال رمی کرده‌اند و عبادات توقیفی است نه مبنی بر رای.

بنابراین هر که پیش از زوال رمی نموده رمی‌اش صحیح نیست و باید به سبب ترک واجب قربانی دهد».

http://www.binbaz.org.sa/noor/10258

همچنین مراجعه نمایید به سوال شماره‌ی (96095) و (36436).

در نتیجه هر یک از شما باید برای ترک دو واجب یعنی احرام از میقات و رمی جمرات پیش از وقت معین در شرع، دو قربانی بدهید.

همچنین بیان کردید که شما قیمت هَدی (قربانی) را داده‌اید حال آنکه در حج مفرده به خلاف قِران و تمتّع هدی واجب نیست.

در این صورت اگر نیت شما این بوده که این قربانی برای ترک واجبات است بر عهده‌ی هر یک شما یک گوسفند دیگر باقی ماند.

اما اگر چنین نیتی نداشتید این قربانی به عنوان قربانی مستحب به حساب می‌آید و در نتیجه هر یک از شما باید دو گوسفند قربانی دهد، زیرا در کفارات همانند دیگر عبادات نیت شرط است.

امام نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید: نیت در کفارات شرط است و کافی است که در آن نیت کفاره کند و شرط نیست که واجب بودن آن را تقیید نماید زیرا کفاره حتما واجب است (روضة الطالبين: ۸/ ۲۷۹).

در الأشباه والنظائر ابن نجیم و شرحش غمز عيون البصائر (۱/ ۷۳) آمده است:

اما کفارات: نیت شرط صحت آن است، آزادی برده باشد یا روزه یا غذا دادن.

و در الكافي شرح البردوي (۳/ ۱۰۶۶) آمده است:

کفاره از معنای عبادت و عقوبت تهی نیست.

اما معنای عبادت: زیرا با آنچه خود عبادت است اجرا می‌شود که روزه است و نیت برایش شرط است.

و با شبهات واجب می‌شود، یا از این روی که چون بر خود جنایتی روا داشته باید پس از آن طاعتی انجام دهد تا پوشاننده و از بین برنده‌ی آن جرم باشد. پیامبر علیه السلام می‌فرماید: در پی بدی نیکی انجام ده تا پاکش کند.

اما معنای عقوبت: زیرا برای جزا واجب شده، تا بازدارند باشد و در مقابل جنایت اوست...».

نگا: قواعد الأحکام عز بن عبدالسلام (۱/ ۱۷۸) و مقاصد المکلفین اشقر (۳۳۳).

والله تعالی اعلم